TEISINGUMO TEISMO (pirmoji kolegija) NUTARTIS

2019 m. sausio 10 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Poreikio priimti sprendimą nebuvimas“

Byloje C-169/18

dėl *Court of Appeal* (Apeliacinis teismas, Airija) 2018 m. vasario 23 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2018 m. kovo 2 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Atif Mahmood,

Shabina Atif,

Mohammed Ahsan,

Mohammed Haroon,

Nik Bibi Haroon,

Noor Habib ir kt.

prieš

Minister for Justice, Equality and Law Reform

TEISINGUMO TEISMAS (pirmoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas J.-C. Bonichot, pirmininko pavaduotoja R. Silva de Lapuerta (pranešėja), teisėjai A. Rosas, L. Bay Larsen ir M. Safjan,

generalinis advokatas M. Szpunar,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– A. Mahmood ir S. Atif, atstovaujamų solisitorių U. O’Brien ir C. Sinnott, SC C. O’Dwyer, ir BL D. Leonard,

* Proceso kalba: anglų.

– M. Ahsan, atstovaujamo solisitorių U. O'Brien ir C. Sinnott, SC C. O'Dwyer ir baristerės S. Michael Haynes,

– M. ir N. B. Haroon, atstovaujamų solisitoriaus S. Kirwan, SC M. Lynn ir BL A. Lowry,

– N. Habib, atstovaujamo solisitorės E. Larney, SC M. Lynn ir BL A. Lowry,

– Airijos, atstovaujamos M. Browne, G. Hodge ir A. Joyce, padedamų SC M. Collins ir BL S. Kingston,

– Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos T. Henze ir R. Kanitz,

– Jungtinės Karalystės vyriausybės, atstovaujamos S. Brandon ir R. Fadoju, padedamų baristerio D. Blundell,

– Europos Komisijos, atstovaujamos J. Tomkin ir E. Montaguti,

išklausęs generalinį advokatą,

priima šią

Nutartį

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/38/EB dėl Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių teisės laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje, iš dalies keičiančios Reglamentą (EEB) Nr. 1612/68 ir panaikinančios [d]irektyvas 64/221/EEB, 68/360/EEB, 72/194/EEB, 73/148/EEB, 75/34/EEB, 75/35/EEB, 90/364/EEB, 90/365/EEB ir 93/96/EEB (OL L 158, 2004, p. 77; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 5 t., p. 46), 5 straipsnio 2 dalies išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant Atif Mahmood, Shabina Atif, Mohammed Ahsan, Mohammed Haroon, Nik Bibi Haroon, Noor Habib ir kt. ginčą su *Minister for Justice, Equality and Law Reform* (Teisingumo, lygių galimybių ir teisės reformos ministras, Airija, toliau – ministras) dėl A. Mahmood, M. Ahsan, M. Haroon ir N. Habib šeimos narių pateiktų prašymų išduoti vizą nagrinėjimo termino.

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

3 Jungtinės Karalystės piliečiai A. Mahmood, M. Ahsan, M. Haroon ir N. Habib atitinkamai 2015 m. lapkričio 16 d., 2016 m. kovo 18 d., 2015 m. gruodžio 21 d. ir 2015 m. gruodžio 16 d. *High Court* (Aukštasis Teismas, Airija) apskundė ministrą, nes jis tariamai pernelyg ilgai nagrinėjo prašymus išduoti jų šeimos nariams, trečiųjų valstybių, t. y. Pakistano Islamo Respublikos ir Afganistano Islamo Respublikos, piliečiams, atvykimo į Airiją vizas.

4 *High Court* (Aukštasis Teismas) patenkino minėtus skundus, todėl ministras pateikė apeliacinius skundus *Court of Appeal* (Apeliacinis teismas, Airija); šis nusprendė juos nagrinėti kartu.

5 A. Mahmood yra Jungtinės Karalystės pilietis, kurio nuolatinė gyvenamoji vieta yra Jungtinėje Karalystėje ir kuris 2013 m. susituokė su Pakistano piliete S. Atif. Norėdamas kartu su sutuoktine atvykti į Airiją, A. Mahmood 2015 m. liepos 9 d. Airijos konsulate Karačyje (Pakistanas) paprašė išduoti jai atvykimo vizą. Nuo to laiko jie abu gyvena Pakistane, laukdami atsakymo į šį prašymą.

6 M. Ahsan, Jungtinės Karalystės pilietis, dirba Airijoje nuo 2015 m. gegužės mėn. 2012 m. birželio mėn. Pakistane jis susituokė su Pakistano piliete Malaika Gulshan, su ja susilaukė sūnaus. 2015 m. rugpjūčio 7 d. M. Gulshan patikros centre Lahore (Pakistanas) pateikė prašymą išduoti jai ir jos sūnui atvykimo į Airiją vizą.

7 Didžiosios Britanijos pilietis M. Haroon, valdantis greitojo maitinimo įmonę Airijoje, 2013 m. susituokė su Afganistano piliete N. B. Haroon. Ši 2015 m. birželio 4 d. per savo advokatus pateikė Airijoje prašymą išduoti vizą atvykti į šios valstybės narės teritoriją pas sutuoktinį.

8 N. Habib, Didžiosios Britanijos pilietis, nuo 2015 m. vasario mėn. gyvena Airijoje kaip savarankiškai dirbantis asmuo. Gimęs 1968 m. Afganistane, 1990 m. šioje šalyje jis vedė savo pirmąją žmoną, toje santuokoje jiems gimė trys vaikai. 2015 m. birželio mėn. Airijos vizų skyriuje Abu Dabyje (Jungtiniai Arabų Emyratai) buvo pateiktas prašymas išduoti atvykimo vizą jo motinai, o Airijoje teisiniai atstovai pateikė prašymus išduoti atvykimo vizas dviem jo sūnums ir keturiems anūkams.

9 Apeliantai pagrindinėse bylose teigia, kad pagrindinėse bylose nagrinėjamų prašymų išduoti vizas nagrinėjimo terminai pripažintini Direktyvos 2004/38 5 straipsnio 2 dalyje numatytų reikalavimų pažeidimais.

10 Vis dėlto, ministro nuomone, pirma, prašymų išduoti vizas nagrinėjimo trukmė nėra nepagrįstai ilga, nes ją pateisina būtinybė atlikti patikrinimus ir kontrolę, siekiant nustatyti sukčiavimo, piktnaudžiavimo ar fiktyvių santuokų atvejus. Šiuo klausimu ministras pažymi, kad Airijoje ir Jungtinėje Karalystėje yra fiktyvias santuokas organizuojančių nusikalstamų tinklų ir komercinių įmonių, organizuojančių Sąjungos piliečių atvykimą į Airiją tik dirbtinai siekiant, kad atsirastų pareiga pagal Sąjungos teisę.

11 Be to, ministras mano, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamų prašymų išduoti vizas nagrinėjimo trukmė nėra nepagrįstai ilga, nes ji pateisinama būtinybe atlikti išsamius saugumo patikrinimus, siekiant išvengti teroristinio išpuolio pavojaus, kai susiję asmenys kilę iš specialų susirūpinimą keliančių trečiųjų valstybių, kaip yra nagrinėjamu atveju.

12 Be to, ministras atkreipė dėmesį į labai padidėjusį prašymų išduoti vizą, kuriuos pateikė Sąjungos piliečių sutuoktiniai, gyvenantys tokiose trečiosiose valstybėse, skaičių. Šis skaičius padidėjo 1 417 % per 2013 m. laikotarpį, t. y. nuo 663 prašymų 2013 metais iki 10 062 prašymų 2015 metais. Toks nenumatytas padidėjimas, ministro nuomone, pateisina prašymų išduoti vizą nagrinėjimo trukmės pailgėjimą.

13 Be to, ministras teigia, kad pareiškėjai pagrindinėje byloje negali remtis Direktyvos 2004/38 5 straipsnio 2 dalimi tol, kol patikrinimai ir kontrolė nebuvo atlikti. Jo nuomone, kad galėtų remtis šia nuostata, prašymą išduoti vizą pateikęs Sąjungos piliečio šeimos narys turi įrodyti, kad egzistuoja realus ryšys, suteikiantis šeimos nariui, trečiosios valstybės piliečiui, teisę gyventi šalyje.

14 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad reikia atmesti šį gynybos pagrindą, nes svarbiausias klausimas yra, ar ilgai trunkantis prašymų išduoti vizas atvykti, kaip antai nagrinėjamų pagrindinėse bylose, nagrinėjimas pripažintinas minėtos nuostatos pažeidimu ir ar jis gali būti pateisinamas dėl nurodytų aplinkybių.

15 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nuomone, iki dvejų metų trunkantis prašymo išduoti atvykimo vizą nagrinėjimas iš principo pripažintinas Direktyvos 2004/38 5 straipsnio 2 dalies pažeidimu. Be to, jis abejoja, ar tokia trukmė galėtų būti pateisinama ministro nurodytomis priežastimis, nes mano, kad, jei taip būtų, Sąjungos teisės aktų leidėjas tai būtų aiškiai numatęs šioje direktyvoje.

16 Taip pat prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad šiuo metu ministras nagrinėja maždaug 7 300 prašymus išduoti atvykimo vizas, taigi jo nagrinėjamos bylos baigtis turės įtakos kiekvienam iš jų.

17 Šiomis aplinkybėmis *Court of Appeal* (Apeliacinis teismas) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar, atsižvelgiant į 2, 3 ir 4 klausimuose aprašytus galimus pateisinimus, valstybė narė pažeidžia Direktyvos 2004/38 5 straipsnio 2 dalyje nustatytus reikalavimus kuo greičiau išduoti vizą judėjimo laisve toje valstybėje narėje besinaudojančio arba ketinančio ja pasinaudoti Sąjungos piliečio sutuoktiniui ir šeimos nariams, jeigu toks prašymas nagrinėjamas 12 mėnesių arba ilgiau?

2. Nedarant poveikio 1 klausimui, ar vėlavimas išnagrinėti prašymą išduoti vizą arba priimti kitokį sprendimą pagal 5 straipsnio 2 dalį, kurį lemia būtinybė užtikrinti, be kita ko, atliekant patikimumo patikrinimus, kad šiuo prašymu nesukčiaujama arba nepiktnaudžiaujama teisėmis, įskaitant faktą, kad santuoka nėra fiktyvi, yra pateisinamas pagal [Direktyvos 2004/38] 35 straipsnį ar kitą pagrindą, taigi nėra [šios direktyvos] 5 straipsnio 2 dalies pažeidimas?

3. Nedarant poveikio 1 klausimui, ar vėlavimas išnagrinėti prašymą išduoti vizą pagal 5 straipsnio 2 dalį arba apskritai priimti dėl jo sprendimą, kurį lemia būtinybė atlikti išsamų kai kurių asmenų iš trečiųjų valstybių patikimumo ir saugumo patikrinimą dėl susirūpinimą keliančių aspektų, susijusių su saugumu dėl iš šių trečiųjų valstybių kilusių keleivių, yra pateisinamas pagal [Direktyvos 2004/38] 27 arba 35 straipsnį arba kitą pagrindą, taigi nėra [šios direktyvos] 5 straipsnio 2 dalies pažeidimas?

4. Nedarant poveikio 1 klausimui, ar vėlavimas išnagrinėti prašymą išduoti vizą pagal 5 straipsnio 2 dalį arba priimti dėl jo sprendimą, kurį lemia staigus ir nenumatytas tokių iš kai kurių trečiųjų valstybių, kurios, manoma, kelia realią saugumo grėsmę, pateiktų prašymų antplūdis, yra pateisinamas, taigi nėra [Direktyvos 2004/38] 5 straipsnio 2 dalies pažeidimas?“

Procesas Teisingumo Teisme

18 Per rašytinę proceso dalį Airija pažymėjo, kad 2017 m. kovo mėn. buvo priimti sprendimai atmesti prašymus išduoti vizas, nagrinėjamus pagrindinėje byloje. Skundai dėl šių sprendimų buvo atmesti atitinkamai 2017 m. liepos mėn. – kiek tai susiję su A. Mahmood sutuoktine, 2017 m. gruodžio mėn. – kiek tai susiję su M. Ahsan žmona ir sūnumi, 2018 m. vasario mėn. – kiek tai susiję su M. Haroon sutuoktine, ir 2018 m. sausio mėn. – kiek tai susiję su N. Habib motina, dviem vaikais ir keturiais anūkais.

19 Gavusi šią informaciją, Teisingumo Teismo kanceliarija pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 101 straipsnio 1 dalį 2018 m. spalio 18 d. raštu paprašė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo Teisingumo Teismui nurodyti, ar pagrindinė byla neteko dalyko ir ar Teisingumo Teismo atsakymas vis dar reikalingas sprendimams jo nagrinėjamose bylose priimti.

20 2018 m. spalio 31 d. raštu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas atsakė, kad nors Teisingumo Teismo atsakymas nėra reikalingas apeliantams pagrindinėje byloje, jis pageidauja, kad prašymas priimti prejudicinį sprendimą būtų nagrinėjamas toliau, nes toks atsakymas galėtų turėti įtakos jo nagrinėjamoms tūkstančiams bylų.

Dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą

21 Pagal Teisingumo Teismo suformuotą jurisprudenciją SESV 267 straipsnyje numatyta procedūra yra Teisingumo Teismo ir nacionalinių teismų bendradarbiavimo priemonė, kurią pasitelkdamas Teisingumo Teismas teikia nacionaliniams teismams Sąjungos teisės išaiškinimą, reikalingą šiems priimant sprendimą dėl nagrinėjamo ginčo (2017 m. lapkričio 15 d. Nutarties *Aranyosi*, C-496/16, nepaskelbtos Rink., EU:C:2017:866, 22 punktas).

22 Iš SESV 267 straipsnio formuluotės ir struktūros matyti, kad prašymo priimti prejudicinį sprendimą procesas galimas tik tuo atveju, jei nacionaliniai teismai faktiškai nagrinėja bylą, kurioje turi priimti sprendimą, galbūt atsižvelgdami į prejudicine tvarka priimtą sprendimą (2016 m. kovo 3 d. Nutarties eur*o Bank*, C-537/15, dar nepaskelbta Rink., EU:C:2016:143, 32 punktas).

23 Iš tiesų prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateikiamas ne dėl to, kad siekiama gauti konsultacinę nuomonę bendrais arba hipotetiniais klausimais, bet dėl būtinybės veiksmingai išspręsti bylą (2016 m. kovo 3 d. Nutarties eur*o Bank*, C-537/15, dar nepaskelbta Rink., EU:C:2016:143, 33 punktas).

24 Nagrinėjamu atveju iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad ginčas pagrindinėje byloje kilo dėl tariamo ministro vėlavimo išnagrinėti prašymus išduoti vizas; buvo reikalaujama jį įpareigoti priimti sprendimus dėl šių prašymų.

25 Kadangi dėl visų pagrindinėje byloje nagrinėtų prašymų buvo priimti sprendimai juos atmesti, dėl jų buvo pateikti skundai teisme, kurie pripažinti nepagrįstais, ir kadangi, kaip matyti iš šios nutarties 18 ir 20 punktų, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodė, kad Teisingumo Teismo atsakymas negali būti naudingas apeliantams pagrindinėje byloje, nebeliko pagrindinės bylos ginčo dalyko, todėl nebereikia atsakyti į prejudicinius klausimus.

26 Taigi, nors prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, kuris iš esmės turi padaryti išvadas dėl sprendimų atmesti prašymus išduoti vizas ir būtent nuspręsti, ar jo prašymas priimti prejudicinį sprendimą turi būti toliau nagrinėjamas, ar jį reikia pakeisti arba atsiimti, neatsiėmė prašymo priimti prejudicinį sprendimą, šiuo atveju reikia konstatuoti, kad nebereikia priimti sprendimo dėl šio prašymo (šiuo klausimu žr. 2009 m. kovo 24 d. Nutarties *Nationale Loterij*, C-525/06, EU:C:2009:179, 11 punktą).

Dėl bylinėjimosi išlaidų

27 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (pirmoji kolegija) nutaria:

Nebereikia priimti sprendimo dėl *Court of Appeal* (Apeliacinis teismas, Airija) 2018 m. vasario 23 d. sprendimu pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje C-169/18.

Parašai.